

Periferiatik adeitasunez

RUBEN SÁNCHEZ
BAKAIKOA
IRAKASLEA

Joan den asteen, Gorka Bereziartuaren txio batek nire arreta erakarri zuen: “Gipuzkoan mundu guztiak euskaraz naturaltasun genetiko moduko batekin egiten duela dioen mito hori ere igual pixka bat eskuetatik joaten ari zaigu #justsayin”. Zerk eragin zuen txio hori ez dakit. Nik lotu nuen aste horretan bertan ARGIA eta aste bat lehenago *Alea*-n argitaratutako *Euskara urtez urte ontzen Arabako Errioxan* erreportajearen Edurne Azkaratek botatutako honekin: “Oso interesgarriak iruditzen zaizkit garatzen ari diren periferietako euskal nortasun batzuk: onartzen duzunean ezin zarela eredu den horretara iritsi, ez zarelako han jaio, ez zarelako euskaldun genetiko bat”.

Bereziartuak Euskalerrria irratan egindako kolaborazio batean idazten zuen horretaz: “Bizipen periferiko horien eskutik, sineskeria bat ere zabalitzen ari da: euskarak badaukala zentro bat non hizkuntza ia erabat normalizata dagoen”. Nik ez dut uste (eta periferiako gehienek ere ez, nik uste) euskara normal-natural-“arnas oneko” bizi den Arkadiatxoak daudenik, bai uste dut zentroan (eta edonon, baina gehiagotan gertatzen da zentroan) euskaldun batzuek Arkadian bizi direla uste dutela, edo behintzat, Arkadiagoan. Eta Arkadiaren uste(l)a txarra (izan) da oso euskararen normalizaziorako. Horretaz

ari da Gorka bera artikulu berean: “Nire herrian euskaraz dakitenean eta benetan hitz egiten dutenen artean amildegi bat dago: oraintxe bertan, dauden baliabideekin, gaiak pizten duen interesarekin, euskaldunei eurei inporta zaienarekin, zeharkaezina dirudiena”.

Andoni Landa nuarbetar errioxartuak erreportaje berean zioen Azpeitiaz –non ahozko erabilera oso handia dagoen–: “Tabernan han dago *Berria*, ez dakit zenbaterik ukituko duen”. Euskara jakin bai baina erabiltzen ez dutenak, edo euskaraz ikasi duten baina *Berria* ukitzen ez dutenak, biek “euskaldunak” direla uste osoa dute, ez baskoak, euskaldunak baizik. Bereziartuak zioen gisan, ez dute amildegi handirik ikusten *Berria* ez irakurtzean, edo solasaldi gehienak erdaraz izatean. Eta arazorik egotekotan, eurek ez, euskara batuak du. (Bitxia da haiei kontra egitean eta batuaren defentsan euskaldunberriak aintzat hartzearen arrazoia izatea beti lehenetakoa, eta ez *Berria*, film bat, liburu bat, telebista, internet gozatu ahal izatea...).

Euskara hizkuntza gutxitua izanik, denei eskatzen digu ahalegina, kultur sortzaileei bai, baina hartzaileei ere bai; eta batzuk oso hartzaile pasiboak dira, eta eurak dira gehiengoak. Gehiengo euskaldun bat, Arkadia menditsu berde batean, basamortua periferian dagoela uste duena. ●

Fikzioaren gramatika I: (haiek)

EDU ZELAIETA ANTA
IDAZLEA ETA IRAKASLEA

Fikzioa omen da komunikazioa, norberaren interpretazioa ez bezala. Fikzioa omen da egia, gezurra ez bezala. Fikzioa omen da errealtate, fikzioa bera ez bezala.

A. Alieva

Gero eta jasangaitzago gertatzen zaizu (parentesi arteko) “haiek” herbal maiztu hori entzutea, ikustea. Hala egiten dizute solas kamiseta eta grafiti aunitzek, bai eta inguruan isiltzen ez diren aho ugari ere, diskurtso kritiko eta beraz ezberdin baten ustean: “engainatuak gaituzte” eta “dugun pizarra kendu nahi digute” gaur goizeko bi adibide *natural* izan dira.

Fikzioaren gramatikaren ikuspegitik, bistan denez, ezin errazagoa da (haiek) erabiltzea. Argi dago munduari kalte egiten dion denaren erantzule eta errudun (haiek) direla, eta (haietaz) ari garenean ez dugu zehaztu behar nortaz ari garen, gauza aski jakina delako. Halaber, abantaila argiak dakartza, gainerako solaskideekiko konplizitatean, (haiek) baliatzeak; izan ere, (haiek) beti da urrutiti. Lauso. Eta, bereziki, eroso.

Alabaina, posible ote da lehen pertsona hirugarren pertsona bihurtzea, singularretik pluralera aldatzearekin batean? Eta, hala izatera, nor dira (haiek) gutaz ari direnean? ●